

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Ant. Mvreti Variarvm Lectionvm Libri XV

Muret, Marc-Antoine

Antverpiæ, M. D. LXXXVI.

Liber V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70864)

I III
M. ANTONII MURETI

AD HIPPOLYTVM ESTENSEM,

S. R. E. CARDINALEM

ILLVSTRISSIMVM,

VARIARVM LECTIONVM

LIBER QVINTVS.

Insularum fortunatarum descriptio, & situs.

CAPVT I.

RODITVM est à veteribus poëtis, esse quasdam in Oceano insulas, ad quas post mortem deferantur eorum animi qui sanctè religioseq. vixerint. ibi eos inter se iucundissimè ac suavissimè viuere, in amœnissimo quodam prato, quod gemmea florum oculis naribusque gratissimorum varietate perpetuò distinctum picturatumque sit. nunquam non illic nitere cælum, frondere arbores, pubescere herbas, ridere omnia: spirare assiduè mollissimos Fauonios, quorum flabellis arborum comæ leniter ventilatæ, placidissimo murmure auribus blandiantur. eò accedere innumerabilem vini ac copiam immortalium auicularum, quæ vsque & vsque liquidissimos cantus tenui gutture funditantes, intimos audientium sensus incredibili voluptate permulceant. pratum ipsum perennibus riuulis variè intersecari, quorum aquula nitidissima ad versicolores lapillos molliter fracta & allisa susurrum efficiat dulcissimum. ita, quæ flosculorum aromaticos odores exhalantium suauitate, quæ Zephyrorum viridantibus arborum

Mureti
lectio
LII
25

arborum ramis illudentium sibilo, quâ volucrum concentibus, quâ blando murmurantium riuulorum strepitu beatas illas mentes continenter hilarari. ergo alii ad Orphei, Amphionisve lyram choreas agere, alii psallere, alios corollas texere, alios in herba fusos, quos tellus tremulis lauroꝝum ac myrtorum opacatur vrbibus, iucundissimos sermones conferere: huiusmodi ipsam opum suarum prodigam, sine vlllo cultu, quotquot annis, vbertate summa, alimentorum copiam eis suggerere ac subministrare. Hæc aliaq. similia de insulis illis poëtæ, vt dixi, fabulantur. sed de earum situ non idem ab omnibus traditur. nam ceteri plerique omnes, Homerum secuti, eas in Hispaniis insulis collocant: non desunt tamen qui India vicinis esse dicant. in primis autem mihi visum est admirabile & absurdum, quod apud Græcum quendam Græmaticum repperi, eas in Britannia esse. talem enim quendam fabulam narrat. esse in littore eius maris quod insulam Britanniam alluat, homines quosdam piscibus capiendis victitantes: qui Francis quidem pereant, neque tamen sint vectigales. Ij non nunquam in ædibus suis dormientes, audiunt vocem, qua incitantur; sentiuntque, pro foribus adesse multitudinem quandam hominum summa cum hilaritate plaudentium. expergefacti autem, & domo exeuntes, proximam quidem conspiciunt: naues tantum quasi reperiri, non suas, quas, ex ipso strepitu, vectores plenas esse intelligunt. subeunt igitur illas, & ex consuetudine, remigant Britanniam versus. & quod alii qui ne velis quidem passis, secundo vento, suis nauibus peruenire breuiore quàm quatuor & viginti horarum spatio solent: eò tum vnica, eaque non longa, migratione deferuntur. ibi incognitos illos vectores ponunt.

ponunt. cumque neminem omnino videant, sentiunt tamen ingentem concursum fieri ad litus, hominum congratulantium iis qui recentes venerunt, eosque maxima cum lætitia excipientium. audiunt etiam eos inter se humanissimè consalutantes: cum alius alium proprio nomine, alius à tribu, alius ab artificio, alius etiam gentis ac cognationis nomine appellet. tum iisdem illis nauibus conscensis, qua celeritate venerant, eadem reuehuntur domum. Quinetiam à quodam historix scriptore proditum est, C. Iulium Cæsarem eò aliquando vna triemi cum centum hominibus delatum: cumque incredibili loci amœnitate captus, sedes ibi capere vellet, ab illis *αἰεὶδ' ἐοῖν* incolis inuitum & reluctantem eiectum esse.

Tibulli versus illustratus. CAP. II.

SUPERIORE anno edidi Scholia quædam in Tibullum; & quantum licuit per angustias temporis, perque occupationes quibus distinebar, operam dedi, vt mea industria poeta ille & emendatius legi, & minore negotio intelligi posset. multos enim locos deprauatos restitui, obscuros declaravi, non nullos etiam, qui integri putabantur, mancos ac mutilos esse indicavi: ne quem obducta fortè cicatrix falleret. sed, inter cetera, cum versus illi è libro secundo ita legerentur,

Ludite. iam Nox iungit equos: currumq; sequuntur

Martis lasciuo sidera fulua choro:

admonui, non *Martis*, sed *Matris*, legendum esse. ipsam enim Noctem, matrem siderum dici. Hoc nullo tum testimonio confirmandum ratus sum: quòd neminem putabam ita stolidum fore, qui non statim illius emendationis bonitatem ac veritatem perspiceret. Nunc, cum videam, reperiri quosdam vsque eò

H *αἰμῶνς,*

Mareti
lectiones
LIB
25

ἀμύσους, vt negent, satis lepidè dici posse Noctem siderum matrem: ideoque ad illam vulgatam scripturam defendendam inepta quædam de Martis sidere comminiscantur: visum est testari, primùm in libro veteri qui penes me est, *Marris*, non *Martis*, legi: deinde etiam locutum Euripidem; ac Noctem siderum nutricem vocasse. ita enim apud eum Electra loquitur:

Ω νύξ μέλαινα, χρυσέων ἀστρον τροφέ. id est;

Nox aureorum furua nutrix siderum.

sed & alia, quæ idem confirmarent, afferre quamlibet multa possem: nisi hoc satis superque fore arbitraretur.

Virgilij versus, in quo Ciceronem imitatus videri potest.

CAPVT III.

MULTA sumpsisse Virgilium non à poëtis modo, qui ante ipsum fuerant, verum etiam ab illis qui soluta oratione scripserant, notum est. quare facile crediderim, versum illum è secundo *Æneidos*,

Quaquam animus meminisse horret, luctuq, refugit, è Cicerone imitatum esse. ita enim ille Oratione xxxviii in Antonium scripserat: *Refugit animus P. C. eaq, imitatur dicere, qua L. Antonius in Parmensium liberis coniugibus effecerit.*

Platonis in Hippiã maiore emendatus locus.

CAPVT IIIII.

APUD Platonem in Hippiã maiore, cum Socrates ille de cuius nomine dialogo impositum nomen est, ter iam τὸ γὰρὲν definire conatus esset; neque tamen attulisset quicquam, quod non Socrates falsum & absurdum esse docuisset: ita denique loquens indicitur. ponam autem verba Platonis, ita vt vulgò leguntur: deinde Marfilij interpretationem subtexantur.

tum demum, quia ea deprauata esse existimo, ostendam, quomodo corrigenda, quoque modo interpretanda videantur. Platonis igitur hæc sunt: *Ιπ.* Εγώ σοι ἐρῶ. Ζητεῖν γὰρ μοι δοκεῖς, τοιοῦτόν τι τὸ καλὸν ἀποκρινάσθαι, ὃ μὴ ἔστω αἰσχρὸν μηδὲ μὴ μηδενὶ φανεῖ. *Σω.* Πάνυ μὲν οὐκ ᾧ *Ιππία*, καὶ καλῶς γε νῦν ἑσπλάμηναι. *Σω.* ἄκουε δὴ, πρὸς γὰρ τὸ τοιοῦτον ἑάν τις ἔχη ὃ, τι ἀντεῖπῃ, φάναι ἑμὲ μὴ ὅπῃν ἐπαινεῖν. λέγει δὴ ὡς τάχιστα πρὸς θεῶν. quæ Marfilius ita interpretatur. *Hip.* Dicam equidem. requirere nanque mihi videris tale quiddam pulchrum respondere, quod nunquam alicui turpe videri queat. *Soc.* Omnino ὁ *Hippias*, rectè nunc accipis. audi modò, & vide si quis contra hoc obiicere possit, dicereq. nihil me laudare posse. dic per deos citò. Ego verò primum malè distictam esse personis orationem existimo; deinde, non ἐπαινεῖν, sed ἐπαίην lego. describam autem eam tantum partem, in qua vitium inesse arbitror. *Σω.* Πάνυ μὲν οὐκ ᾧ *Ιππία*, καὶ καλῶς γε νῦν ἑσπλάμηναι. *Ιπ.* ἄκουε δὴ, πρὸς γὰρ τὸ τοιοῦτον, ἑάν τις ἔχη ὃ, τι ἀντεῖπῃ, φάναι ἑμὲ μὴ ὅπῃν ἐπαινεῖν. *Σω.* λέγει δὴ ὡς τάχιστα πρὸς θεῶν. Iam totum locum hoc modo interpretor. *Hip.* Ego dicam tibi. videris enim mihi querere, quomodo tale aliquid pulchrum esse respondeas, quod nullo vnquam modo cuiquam turpe esse videatur. *So.* Planè ὁ *Hippias*. rectè tu quidem nunc putas. *Hip.* Ausculta igitur, aduersus id enim, quod nunc afferam, siquis quod dicere possit habeat, scito me fallurum, nullius me omnino rei narum atque intelligentem esse. Hanc ego interpretationem veriolem puto. cùm autem & Platonis auctoritas tanta sit; & Marfilij conuersio meritò ab omnibus magni fiat: non malè mihi operam nauare videor, cùm, quæ minus bene ab eo reddita putem, indico. neque verò id facio, quòd de ipso parum magnificè

Maretti
lectiones
LII
25

sentiam. potius ex eo intelligi volo, cum à me in bonorum & eruditorum interpretum numero haberi nam ni ita esset, nunquam sanè ipsum tanti facerem quid bene aut malè vertisset.

Emendatus locus è Ciceronis agrariis.

CAPVT X.

CICERONIS in Rullum hæc verba sunt, ubi eum cum Cn. Domitio comparat: *Ille, quod de populo nullo modo poterat, tamen quodammodo dedit; hoc quod adimi nullo pacto poterat potestate, quadam ratione eripere conatur.* quæ si emendatè leguntur, necesse est ibi Cicero dixerit, potestate, id quod alibi, pro potestate, aut, per potestatem, dicere consuevit. Sed ego quidem eam scripturam vitium in se continere arbitror: neque admodum dubito, quin ita legendum sit. *Hic, quod adimi nullo pacto poterat, potestate, quadam ratione eripere conatur.* Nondum tamen mihi contigit quemquam veterem librum videre, qui coniecturam meam confirmaret. sed faciè in eo labi potuisse liberos, nemo, ut opinor, non videt.

Plautinae Stichi principium emendatum, & distinctum.

CAPVT VI.

CUM multa mihi impedimento sint, ne possim Plautum à me emendatum tam citò, quàm speraueram, edere; constitui interea inspergere libris meis non nullos eius poëtæ locos, eosque quomodo legendos arbitrer, exponere: ut & aliquem gustum dem conatus mei, & iuxta præceptum Hesiodi, *συνεργῶν ἢ γὰρ κατὰ μέν* paulatim totum opus absolvam. neque verò me pigebit, Apellis exemplo, si quis quid inuenit, in quo peccasse videar, errorem corrigere. & quod

& quod rationi magis consentaneum videbitur, id amplecti. quin id ab eruditis & harum rerum intelligentibus hominibus in magni beneficij loco etiam atque etiam peto; vt qua tum libertate, tum moderatio- ne alienos à me errores detegi vident, eadem ipsi meos detegant: vt sine vlla maledice-ntia studia harum verè ingenuarum artium adiuuentur. Nunc igitur princi- pium Stichi, quod in omnibus libris corruptissimè legitur, describam ita, vt legendum censeo. in quo optima fide affirmare possum, vculas aliquot, quas sustuli, auctoris antiquis libris esse sublatas. in ordi- ne ipso verborum, & in versibus distinguendis, fateor, me coniectura tantummodo esse vsurum. cum enim quidam homo eruditus tradidisset, versus illos esse nu- meris permixtis, *πεμίστεις, & διμέτεις, ἀχταλήκτες, χετα- ληκίτες, & βερχηταλήκτες*, putavi hanc confessionem potius quandam esse *ἀμυχανίδας*, quàm certi atque ex- plorati iudicij professionem. itaque qui omnes sena- rios esse crederem, ita distinxì:

PANEGY. Credo ego miseram fuisse Penelopam soror,
 Ex animo, qua tam diu suo caruit viro.
 Nam nos eius animum de nostris noscimus.
 Quarum viri nunc hinc absunt: quorumcè nos
 Negotiis, vt equom est, absentium
 Solicite noctes & dies soror sumus.
 PIN. Semper nostrum officium nos facere equomst: neque
 Id faciemus magis, quàm nos pietas monet.
 Sed hic mea soror asis: multa dum volo
 Tecum loqui de re viri. PA. Salua ne amabo?
 PI. Spero quidem, & volo: sed hoc crucior soror:
 Patrem tuum, meumq, aded qui vnus vnice
 Ex omnibus perhibetur ciuibus probus,
 Eum nunc improbi officio fungi viri.

H 3 ΤΑΥΤΑ

Mureti
 Lector
 LII
 25

Tantas viris qui absentibus nostris facit
 Iniurias immeritò: nosq; abducere
 Ab ijs volt. hæ res vita me saturant soror:
 Hæ mihi diuidia & senio sunt. P A. ne lacruma
 Soror: nève tuo id animo fac, tibi quod tuus
 Minatur facturum p̄ter. spes est, cum
 Melius facturum. noui ego illum. istac ioco
 Dicit. neque ille mereat Persarum sibi
 Montes, qui esse perhibentur aurei, istud vt
 Faciat, quod tu metuis. & si faciat, tamen
 Minimè irasci decet. neque id immeritò eueniet.
 Nam tertius hic est annus, vt nostri domo
 Viri abierunt. P I. ita vt memoras. P A. cum ipsi interea
 Viuant, valeant, vbi sint, quid agant, ecquid ve agant,
 Neque participant nos, neque redeunt. P I. an id dolet
 Soror, quia illi officium non colunt suum,
 Cum tuum facis: P A. ita pol. P I. taceo. caue audiam
 Ego istuc posthac ex te. P A. nam quid iam? P I. quia
 Pol meo animo sapientis officium suum
 Æquomst colere, & facere. quamobrem ego te hoc soror,
 Tametsi es maior, moneo, vt memineris tuum.
 Et si improbi sint illi, atque aliter nos faciant,
 Quàm æquomst, tamen, ne quid malis obnoxia
 Simus, opibus omnibu' nostrum officium nos decet
 Meminisse. P A. placet. taceo. P I. at, vt memineri? facit
 P A. Nolo ego soror, me credi esse immemorem viri.
 Neque ille honores mihi quos habuit, perdidit.
 Nam pol mihi grata acceptaq; huius benignitas.
 Et me quidem hæc condicio nunc non pœnitet.
 Neque est, cur studeam has nuptias mutarier.
 Verum postremò in patri potestate est situm.
 Faciendum id nobis, quod parentes imperant.
 P I. Scio atque cogitando, morore augeor.

Nam propemodum iam ostendit suam sententiam.

P. A. Igitur queramus, nobis quid facto vsu sit.

Quaeso autem, si qui reprehendere hæc volent, ut prius diligenter & accuratè considerent. nolim enim me ita reprehendi, ut in refutandis temerariis reprehensionibus novus mihi capiendus sit labor. Hoc quoque Cælius, os hominis, non veritus est pro suo venditare.

Adonin Dianæ ira interfectum.

CAPVT VII.

DIANA apud Euripidem in Hippolyto coronato, indignè ferens honestissimi adolescētis mortem, cuius culpa omnis in Venere hærebat, minatur, eam non impune laturam. nam se quoque interfecturam aliquem, qui Veneri eximie carus sit, ut ipsam pari dolore afficiat.

Εγὼ γὰρ, inquit, αὐτῆς ἄλλον ἐξ ἐμῆς χειρὸς,

ὅς αὖ μάλιστα φίλτατος κερσοί βροτῶν,

Τόξοις ἀφύκτοις τοῖςδε τιμωρήσομαι.

quem locum declarans Scholiastes: Sunt, inquit, qui putent, obscurè significari Adonin. sed nugari hoc quidem est. neque enim Dianæ sagittis, sed à Marte, interfectus est Adonis. quem igitur dicat, obscurum est. Hæc ille. Apollodorus tamen, non malus harum quidem rerum auctor, libro tertio Bibliothecæ, *Ἀδωνίς*, inquit, ἐπὶ πάσι ἂν, ἀρτέμιδος ὅλα πηγὴ ἐν Διῶναις ἑσπέρου, ἀπέθανε.

Confirmata duorum locorum Ciceronis emendationes

à P. Victorio factæ.

CAP. VIII.

RECTE iudicauit Victorius locum illum è secunda Ciceronis Philippica ita legi debere, ut in multis antiquis libris, & in Manutianis legitur: *Illam*

H 4

suas

suas res sibi habere iussit, ex XII. tabulis claves ademisse, et egit. non, ut in aliis, *Causam addidit, exegit.* Nam & Nonius Marcellus aperte id confirmat, qui in libro De *Varia* significatione sermonum, cum dixisset, exigere idem esse quod excludere; *M. Tullius*, inquit *Philippicis lib. II. Claves ademisse, forasque, exegit.* Illud autem, *forasque*, an recipiendum sit, alij viderint. mihi quidem non displicet. quamuis non legitur in veteribus libris, quos ego quidem viderim. Sed & aliam coniecturam eiusdem Victorij de loco quodam è primo libro accusationis, siue ex actione secunda in Verrem (ita enim liber ille citandus est; non ut à Victorio qui, accommodans, credo, se ad consuetudinem vulgi, septem facit actiones in Verrem, cum sint tantum duæ) eam igitur coniecturam non inanem fuisse, idem Grammaticus ostendit. Cum enim vulgò ita legatur *Quod ubi est Philodamo nuntiatum, tamen si non erat ignarus*, &c. Victorius admonet legendum, *tamen si non erat ignarus.* apud Nonium autem paulo aliter legitur, sed eadem planè sententia; nempe hoc modo: *Tamen si non erat ignarus.* Has igitur doctissimi hominis coniecturas veteris Grammatici auctoritate confirmare, operæ pretium duxi.

Emendati loci aliquot è Mostellaria Plauti.

CAPVT IX.

APRVD Plautum in prima Mostellaria lepidissimum colloquium est duorum seruorum, Grumionis rustici, qui, absente sene, herilem filium corrumpi, remque familiarem dissipari doleret: & Trannionis, nequam hominis, qui hero adolescentiori esset voluptatum ac libidinum administer. sed ea tota pars & in omnibus libris corruptè legitur, & in iis, quos
Ioachi-

Ioachimus emendauit, corruptissimè. Nunc igitur libet locos aliquot emendare: cetera aliàs, cum videbitur. vbi ergo Grumio ita minitans dicit:

Augebis ruri numerum, genus ferratile:
legendum est:

Augebis ruri numerò genus ferratile.

genus enim ferratile vocat seruos, qui ruri in compe-
dibus agerent: atque id genus numerò, id est, breui,
nempe cum redierit senex, à Tranione auctum iri ait.
Aliquot versibus post, vbi ita loquitur Tranio:

Quid tibi, malum, mea, vt quid ego agam, curatio est?
legi debet:

Quid tibi, malum, me, aut quid ego agam, curatio est?
ita enim dictum est, vt illud, quid tibi hanc curatio est?
ille autem versus,

Meum bonum me, te tuum maneat malum,
à Grumione dicitur, hoc sensu: Non recuso, quomi-
nus ego nunc duriter viuam, tu lautè, & opiparè: dum
me quidem maneat bonum meum, te verò maneat
malum tuum, cum venerit senex. Vnum etiam men-
dum tollam: cetera in aliud tempus reiciam. In libris
Ioachimi ita leguntur hi versus:

Quid est: quid tu me nunc obtuere fuscifer?

G. R. Pol tibi istuc credo nomen actutum fore.

T. R. Dum intereas, sic sit istud actutum sino.

postremus autem eorum ita legendus est:

Dum interea sic, sit istud actutum: sino.

est enim hæc oratio hominis præsentia tantum spe-
ctantis, futura negligentis. Dum, inquit, interea sic
sit, vt nunc est, quid actutum futurum sit, non laboro.

Mareti
lectio
LII
25

Ciceronis locus conuersus è Chrysippo.

CAPVT X.

QUOD apud Ciceronem libro secundo De Natura deorum, de societate, quam parandi cibi gratia ineat pinna cum parua squilla, è Chrysippo sumptum esse arbitror: eò magis, quòd ibi Balbum de Stoicorum sententia disputantem facit: vt credibile sit, magnam partem illius disputationis non aliunde potius, quàm è Stoicorum libris esse haustam. Sunt autem Ciceronis verba hæc: *Pinna verò (sic enim Græcè dicitur) duabus grandibus patula conchis, cum parua squilla quasi societatem contrahit comparandi cibi. Itaque cum pisciculi parui in concham hiantem innatauerint, tum admonita à squilla pinna morsu, comprimit conchas. sic dissimilibus bestioliis communiter cibus queritur. In quo admirandum est, congressu ne aliquo inter se, quæ iam inde ab ortu natura congregata sint. Neque non eam coniecturam adiuuat, quòd hanc ipsam societatem exponi facit à Catone, libro tertio De Finibus: vbi etiam Stoicorum placita defendebat: vt planè videatur hoc Stoicum quiddam esse. Chrysippus autem libro quinto*

ἡ πίννη, καὶ ὁ πιννοτήρης συμμένην ἐκ τῶν ἀλλήλων, κατ' ἰδίαν ἐδωμένα συμμένειν. ἢ μὲν οὐ πιννοτῆρον ὄσιν. ὁ δὲ πιννοτήρης χαρκὶν ὀ μικρός. καὶ ἡ πίννη διαστῶσα τὸ ὄσρακον ἡσυχάζει, τῆρ᾽ αὐτὰ ἐπιζήσονται ἐξ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πιννοτήρης παρεσὼς, ὅταν εἰσέλθῃ πιννη, δάκνει αὐτὴν, ὡς περ συμμένων. ἢ δὲ διηγεῖται συμμύζ. καὶ ἕτως τὸ ἀποληφθὲν, ἐν δὲ κατεσθῆσι κοινῇ. φασὶ δὲ πιννες, καὶ πιννοτῆρας αὐτὰ αὐτοῖς, καὶ ὡς αὐτῶν ἐνὸς ἀπέριματ' ὀ γίνεσθαι. neque tantum eo in loco, sed & multis aliis eandem historiam repetierat: vt ostendit Plutarchus in Commentario quo querit, Terrestrialia an in aquis degentia animalia prudentiora sint: his verbis.

verbis. ὃν ἐστὶ καὶ τὸ πλείον ἐξ ἀναλώσεως χρυσίου καὶ μέλαν πινυ-
 ντήρας, παντὶ καὶ φυσικῶ βιβλίῳ καὶ ἠθικῶ περιδείαν ἔχον.
 Plinius quoque postea & Oppianus libro secundo
 idem prodiderunt.

*Explicatus & emendatus locus è secundo Epistolarum
 ad Atticum.* CAPVT XI.

CICERO in quadam Epistola libri secundi ad
 Atticum, cùm scripssisset, se cupere Alexandriam
 & reliquam Ægyptum visere, rogat eum postea, vt ad
 se scribat, quoniam Nepos proficiscitur, cui nam au-
 guratus deferatur: Quo quidem, inquit, vno ego ab
 istis capi possum. addit deinde: *Videte ciuitatem
 meam. sed quid ego hæc, qua cupio deponere, & toto ani-
 mo, atque omni cura φιλοσοφῆιν? sic, inquam, in animo.
 sic vellem ab initio.* Hæc igitur verba, *Videte ciuitatem
 meam*, quem sensum habeant alius viderit. Manu-
 tius ait, esse hemistichium ex veteri poeta in misera-
 bilem ciuitatis aspectum, ego locum corruptum ef-
 se opinor, & ita legendum, *Vide leuitatem meam.* pla-
 nè enim leuitatem quandam & inconstantiam consi-
 liorum suorum tota illa Epistola indicat Cicero. fie-
 ti autem potest, vt ex, *vide te*, factum sit, *videte.* dein-
 de illud, *vitatem*, quod nihil significaret, transferit
 in *ciuitatem.*

Virgilij versus ex Æschylo imitati.
 CAPVT XII.

PRÆCIPERE ac præsumere oportere sapientem
 omnia, quæ homini acerba & grauiua accidere pos-
 sunt: talique præmeditatione leuiora illa, & perpeffu
 faciliora effici, disputatum est copiose à Cicerone, li-
 bro quarto Tusculanarum, allatiq; versus Euripidis
 è The-

Lat. Mauret
 Lectio
 LII
 25

Natu
 bi gra
 o sum
 um de
 edibile
 liunde
 . Sum
 n Gre
 patu
 Itaque
 e, tum
 sic dif-
 admi-
 ab orn
 turam
 facit à
 rorum
 icum
 Sei reg
 uerit
 pum
 esio
 mmi-
 eor
 as è
 ed &
 endit
 iatib
 e his
 rbis

è Thefeo, & Terentij è Phormione, quibus id confite-
maretur. Virgilius autem Aeneæ suo, quem omnis vir-
tutis exemplar esse voluit, vt ceteras laudes, ita hanc
quoq. tribuit; cum eum his verbis de se videntem fecit

— non vlla laborum,

O virgo, noua mi facies, inopinave surgit.

Omnia praecepi, atque animo mecum ante peregi.

qui quidem videri non immeritò possit hoc ex Aeschyl-
lo sumpsisse, apud quem Prometheus ita loquitur

Καίτοι τί φημι; πάντα παρέξέπιστα μαι

Σκεδρῶς τὰ μέλλοντ'. εἰδὲ μοι ποταλῆιον

Πῆμι' εἰδὲν ἤξει. id est:

Quanquam quid aio? cuncta praeuoni optimè

Futura. nec ventura calamitas mihi

Inopina quisquam est.

Ennij hemistichium ex Euripide.

CAPVT XIII.

CICERO libro secundo De Finibus aduersus Epicu-
reos disputans, qui summam voluptatem de-
tractione omnis doloris terminabant: Hoc, inquit, di-
xerit potius Ennius;

—nimium boni est, cui nil mali est.

nos beatam vitam non depulsiōne mali, sed adeptiōne boni
iudicemus. quanquam autem non exprimit, vbi id En-
nius dixerit: facillè tamen crediderim, esse hoc hemi-
stichium ex Hecuba; idque Hecubam ipsam pronun-
ciasse, apud Euripidem certè infelix anus exemplo suo
docet, inania esse bona illa, quæ plerunque in animis
hominum superbiam pariant. eum itaq. felicissimum
habendum, cui nihilo die obtingat mali. versus hi
sunt:

— κείν' ὀδυσσώτατ' ὄ,

Ὅτ' αὐτ' ἡμῶν τυγχάνει μηδ' ἐν κελόν:

Falsum

Falsum argumentum allatum esse ab A. Gellio ad ostendendum, inter Platonem & Xenophontem aliquid simultatis intercessisse.

CAP. XIII.

A GELLIVS lib. XIII. Noctium Atticarum, aliquot argumenta collegit, quibus doceret, inter Platonem & Xenophontē nescio quid occultæ simultatis intercessisse. multo plura autem, & multo accuratius exposita apud Athenæum lib. vndecimo leguntur: sed eorum, quæ posuit Gellius, primum falsum esse, comperi. ait enim, *neque à Platone Xenophontis, neque contrà à Xenophonte Platonis ullam vnquam falsam esse mentionem: cum tamen vterque complurimum Socratis sectatorum meminerit.* Ego autem, ecquid Plato Xenophontem vsquam nominaverit: non sanè pronuntiare ausim. apud Xenophontem quidem libro tertio *ὑπομνησιῶν*, Platonem nominari video. Narrat enim Xenophon, Glauconem Aristonis filium, qui ad populum verba facere, & remp. gerere cuperet, cum annos viginti nondum haberet, sæpè ob id delusum, & detractum è suggesto: neque tamen amicorum ac domesticorum precibus à tam temerario incepto eum reuocare cupientium obtemperantem, destitisse tandem Socratis auctoritate adductum. Socratem autem ei amicum fuisse ait propter Charmidem Glauconis filium, & propter Platonem. *Γλαύκωνα δὲ, inquit, ἢ Αείσω, ὅτ' ἐπεχείρει δημηγορεῖν, ὀπίθμων ὄψαυτέων ἢ πόλεως, ἐδ' ἔπω εἴκοσι ἔτη γερωνός, ὄντων ἄλλων οἰκίαν ἢ φίλων, ἐδ' εἰς ἐδύατο παῖσαι, ἐκλόμεόντε δὸ τ' βήματα, ἢ ἡπταγέλασον ὄντα. Σωκράτης δ' εὐνεσ ὦν ὑπὸ διατέ Χαμίδου ἢ Γλαύκων, ἢ διὰ Πλάτωνα, μόν' ἔπαυσεν.*

Hoc cum primùm scripsi, non memineram, idem à Lærtio in Platonis vita notatùm esse.

Secun-

Secundam fortunam difficile ferri, multorum grauium scriptorum testimonio confirmatum.

CAPVT XV.

GRAVEM admodum sententiam Gobryæ Xenophon dedit: quam quæ quotidiana experientia veram esse declarat. Difficilius videlicet reperiri quæ secundam, quam qui aduersam fortunam bene ferant. Secundis enim rebus insolescunt plerique homines, & efferruntur: aduersis omnes ad temperantiam moderationemque reuocantur. id quod ille expressit his verbis: *δοκεῖ δέ μοι, ὦ Κύρη, χαλεπώτερον εἶναι εὐρεῖν ἀπὸ εὐχῆς ἀγαθὰ χαλῶς φέροντα, ἢ τὰ κακά. τὰ μὲν γὰρ ὕβρις τοῖς πολλοῖσι τὰ δὲ σωφροσύνην τοῖς πάνσι ἐμποιοῖ.* M. autem Cato ille Censorius, etsi à Xenophonte, vt opinor, non hauserat, vt qui à Græcis litteris abhorreret: prope tamen idem dixerat in Oratione pro Rhodiensibus. ex ea enim citantur hæc: *Aduersa res se domant, & docent, quid opus sit facto: secunda res letitia transuersum trudent, solent à rectè consulendo atque intelligendo.* Itaque non sine causa dictum est ab Hóratio:

—bene ferre magnam

Disce fortunam. &

Æquam memento rebus in arduis

Seruare mentem: non secus in bonis

Ab insolenti temperatam

Letitia. &

Rebus angustiis animosus atque

Fortis appare. sapienter idem

Contrahes vento nimium secundo

Turgida vela.

aliaque multa eòdem pertinentia. Non paucos enim fortuna, quos aduersa non mouerat, propitia percussit, multisque contingere, videmus id quod Tantalò contigisse

tigisse ait Pindarus: quem ait nequiuissē concoquere felicitatem suam. εἰς δὲ δὴ πν' ἀνδρα θνατὸν οὐλύμπια σκοποῖ ἐτίμασθαι, ὡς Τάνταλῳ ἔτθ. ἀλλὰ γὰρ καταπέψαι μέγαν ἄλκον ἐκ ἐδωμάδης.

Ebrii nomen ad alia quadam à vino eleganter tralatum.

CAPVT XVI.

IN FATVATVM prosperis rerum successibus Cleopatrae animum eleganter admodum ac significanter expressit Horatius, cum eam dulci fortuna ebriam fuisse dixit. Pari autem elegantia olim Euripides, cum induceret Electram conquerentem de contumeliis quas patri suo mortuo imponeret Ægysthus, fecit ipsam dicentem, ea omnia illum Clytæmnestra ebrium facere. Ita enim loquitur:

Μέθη δὲ βροχθεῖς σ' ἐμῆς μητρὸς πόσι.

Ὁ κλεινὸς, ὡς λέγουσιν, ἐνθρῶσκι τάφῳ,

Πέτρῳις γὰρ λείπει μῆμα λάϊνον πατρός.

Sed & Flavius Philostratus in Herodis vita simili modo dixit homines diuitis ebrios. ita enim scribit: οἱ γὰρ πᾶσι μεθύοντες, ἔβου τοῖς ἀνθρώποις ἐπαντλέουσιν. & alicubi Lucretius homines ebrios curis, quam ad formam nos quoque haud ita pridem in Ode quadam ad Anastasium Iusbertum Melchioris F. adolescentem eleganti ingenio, moribusq. optimis præditum, ita cecinimus:

— non didicit modum

Seruare, nec se legibus alligat,

Sed semper impermissa querit

Immodico ebria mens amore.

Horatiana quadam genera loquendi è Græco expressa.

CAPVT XVII.

CVM multa & in his libris & in aliis loquendi genera notauerim, quæ Horatius à Græcis poetis mutua-

mutuatus est, videor mihi conuepicter instituto meo
 consuetudiniq̄ue facturus, si plura etiam notare pete-
 xero. nam & de meipso coniecturam faciens, hæc
 curiositatem meam iis qui colunt hæc studia, non in-
 iucundam fore duco: & vtile puto esse iis, qui præ-
 gendis versibus laudem aliquam sibi parare in animo
 habent, pernoscere, quomodo veteres Latini pœta
 Græcos loquendi modos in Latium inuexerint: ut ip-
 quoque, illorum exemplo, in eodem illo peregrinatio-
 aucupio elaborent. Ergo quod Nereus Paridi præ-
 cens ea mala quæ ob raptam Helenam consecuta
 erant, quasi iam in re præsentī versaretur, ita loquitur

— ecce furit te reperire atrox

Tydidēs melior patre:

id quisquis legit, sentit, opinor, quiddam transmar-
 num, neque in Romanorum consuetudine positum.
 Nam, *furit reperire*, vehemens quidem, & illustre, &
 euidentiæ plenum loquendi genus est; sed Latinis non
 vsitatum. est autem Euripidis, apud quem in Phœ-
 nissis, is qui enarrat, quemadmodum mutuis se inter-
 bus Eteocles & Polynices interfecerint, ita eos
 pugnatos describit:

Ἔσαν ἴ λαμπαρῶ, χροματ' ἐκ ἠλλαζάπῳ,

Μαργῶντ' ἐπ' ἀλλήλων ἰέναι δόρυ. id est:

Steterunt coruscī, vultu eodem quo prius,

Hastam furentes mittere alter in alterum:

neque non illud ἠλλωζέει, quodd meliorem patre dixit,
 cum significet fortiorem. ita enim Græci κρείττονα, &
 ἀμείνονα. ut, Μηδ' ἔδελ' ἐξ ἕκαστος σὺδ' ἀμείνονι φῶτι μάχῃ
 & ipse alibi, *Cervus equūm pugna melior.* vbi etiam
 norem dixit, qui vinceretur: id est ἢ ἥτονα.

Brevit-

Brevitatem & obscuritatem aptam esse ad terrorem inferendum, aliquot exemplis confirmatum.

CAPVT XVII.

BREVITAS loquendi, & sermonis obscuritas im-
periosum quiddam habet, ideoque aptissima est
minantibus vtraque, mirificeque prodest, ad animos
eorum quibuscum agimus, perterrefaciendos. nam vt
in tenebris magis timentur omnia, quàm in luce: sic
illa orationis quasi tenebræ terribiliora reddunt ea
quæ proponuntur. Idque, vt opinor, secuti sunt Lace-
dæmonij, cum ad Philippum ita scripserunt: *Lacedæ-
monij Philippo. Dionysius Corinthi.* Multo enim fortior,
& vt Lucretij verbo vtar, penetralior illa breuitas fuit,
quàm si ita dixissent: Dionysius cum aliquando præ-
potens tyrannus fuerit, vti tu es, nunc tamen regno
exutus priuatam Corinthi vitam agit. Vide, ne, dum
aliorum libertatem studes opprimere, idem tibi quo-
que contingat. quæ iam non deterrere, sed admonere
cupientium fuisset oratio. Neque dissimile illud De-
metrij ad Locrenses: *Faxo, cicada apud vos humi canant.*
cum significaret, totam à se illorum regionem deua-
statum iri. Atcæas quoque Scytharum rex hanc olim
Epistolam ad Byzantinos misisse fertur: *Nolite vectiga-
libus meis detrimento esse ne equæ meæ ad vos aquatum eant.*
Idanthuras autem, qui & ipse Scythis regio imperio
præfuit, multo etiam obscurius. nam ad Darium, qui
Istrum traiecerat, litteras quidem, quibus ei minaretur,
misit nullas, sed pro litteris symbolum hoc: *mu-
rem, ranam, auem, sagittam, aratrum.* Cumque hæc in
Darij castris alius aliter interpretaretur: Orontopagas
tribunus militum censuit significari, eos omnium re-
rum deditionem esse facturos. domorum: hoc mu-
I rem

rem innuere. aquarum, aëris, armorum, regionis: harum rerum symbola esse, ranam, auem, sagittam, atrum. At Xiphodres longè alio modo interpretatur. Nos vèrò, inquit, quantum hæc symbola ostendant, nisi aut terram subeamus, vt mures: aut aquam, vtrina: aut euolemus, vtraues: non effugiemus ipsorum tela. neque enim terræ, quam ipsi arant, dominum sumus. Hoc Pherecydem Syrium narrare, ait Clemens Alexandrinus. Herodotus autem in Melpomene hanc ipsam historiam aliquanto aliter narrat.

*Locus Virgilij aliter, quàm à Seruio & Macrobio
expositus. CAP. XVIII.*

EXCESSERE omnes, adytis, arisq; relictis,
Di, quibus imperium hoc steterat.

Hos versus, qui ab Ænea in secundo Æneidos proferruntur, Seruius, & post eum Macrobius referendocensuerunt ad veterem quandam Romanorum consuetudinem, qui cum obiderent urbem hostium, eamque iam capi posse confiderent, certo carmine euocarent tutelares illius deos: quod aut aliter urbem capi posse non crederent: aut, etiam si posset, nefas existimarent, deos habere captiuos. Ego autem, cum illi qui hanc opinionem sequuntur, non sanè contenderrim. nam & ratione satis probabili nixa est, & à bonis auctoribus profecta. neque non tamen hanc veriorè & simpliciorè puto: ea nocte, qua capta est Troia, visos esse deos Æneæ, exeuntes è templis, & simulacra sua asportantes. Solitas certè à diis suis deferi eas ciuitates, quæ mox in hostium potestatem venturæ essent, aut saltem eam fuisse veterum opinionem, ostendit Æschylus, apud quem Eteocles offensus superstitione mulie-

mulierum, quæ vagantes per templa, in tanto ciuitatis periculo, implebant omnia clamoribus, iubet eas id modò optare ac precari, vt turris ciues ab armis hostium protegat. quem cum illæ interrogassent, vnde nam id, nisi à diis, futurum putaret: respondens ille, quasi illudens, ait vulgò dici solitum, excedere deos, cum vrbs aliqua capitur. Versus hi sunt è fabula, quæ inscribitur ἐπὶ τῶν Θήβαις.

Ετ. Πύργον σέγειν εὐχεθε πολέμιον δόρυ.

Χο. Οὐκ᾽ ἐστὶν εἶσα πρὸς θεῶν; Ετ. ἀλλ᾽ ὁ θεὸς

Τὸς ἴσχυος πόλεως ἐκλείπειν λόγῳ;

quem in locum Scholiastes ait, id contigisse Troianis. λέγει γὰρ, inquit, ὅτι ὅταν ἐμελλε περιθῆναι ἡ Τροία, ἐφάνησαν οἱ θεοὶ τοῖς Τρωσὶν ἀναλόμενοι ἐν ἡρώναων τὰ ἀγάλματα αὐτῶν. Æneæ autem, propter singularem ipsius pietatem, eos potius, quàm cuiquam alij, apparuisse, credibile est. Sic Tyrionum multis, cum Tyrum Alexander Philippi filius obsideret, visus est in somnis Apollo dicere, se ad Alexandrum abire: non enim sibi placere quæ in ciuitate fierent, neque ita multo post capta est Tyrus.

Illustratus Platonis locus ex Alcibiade primo.

CAPVT XX.

VRBANO & eleganti artificio vsus est Socrates ad reprimendum Alcibiadis fastum, in eo dialogo qui inscribitur Alcibiades primus. nam cum sibi persuaderet adolescens ille, (quod eius ætatis esse ingenium solet) abundè iam instructum esse se iis omnibus rebus, quæ ad administrandam remp. pertinerent, blandè aggressus hominem Socrates, paulatim interrogando eò perduxit, vt ex ipsius responsionibus

I 2

apertè

apertè efficeretur, eum nullam esse adhuc iusti & iniusti scientiam consecutum, cumque ægreferret quodammodo Alcibiades, & indignaretur, quòd inscientiam sibi exprobrari putaret: purgat se Socrates, affirmatque, se nihil prorsus tale in eum dicere: ipsum esse Alcibiadem qui de se fateretur. Ita autem loquitur. Τὸ τῷ Εὐριπίδῃ ἄρα συμβαίνει ὡς Ἀλκιβιάδῃ. σὲ τὰδε κολοῦσιν, ἀλλ' ἐκ ἐμοῦ ἀκκοῦνται. ἐδ' ἐγὼ εἶμι ὁ ταῦτα λέγων, ἀλλὰ σὺ. ἐμέ τ' αἰπεῖ μάπτω. Vsuuenit, inquit, nobis ὁ Alcibiade, id quod ait Euripides. periculum est, ne tu ex te ipso hæc, non ex me, audias: neque ego sum huius sermonis auctor, sed tu. me autem frustra inculcas. Quæ verba, si quis fortè auct scire, quem ad locum Euripidis referantur: legat Hippolytum coronatum. ibi enim hos versus reperiet:

Τε. Τί φῆς; ἔρας ὡς τέκνον ἀνθρώπων τίνος;

Φαι. Ος τίς ποδ' ἔτ' ἐδ' ὁ πᾶμαζόν;

Τε. Ἰππόλυτον ἀυδᾶς; Φαι. σὲ τὰδ' ἐκ ἐμοῦ κλύεις.